Suomen Reserviupseeriliitto -
Finlands Reservofficersförbund

Lausunto
23.9.2021

Suomen Reserviupseeriliiton lausunto eduskunnan puolustusvaliokunnalle valtioneuvoston selonteosta

Teema: Asevelvollisuus ja vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittäminen, maanpuolustustahto, paikallispuolustuksen kehittäminen (jatkossa vain operatiiviset ja paikallisjoukot)

Viite: PuV lausuntopyyntö ja kutsu asiantuntijakuulemiseen 10.9.2021

Yleistä

Suomen Reserviupseeriliitto (RUL) kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Asiantuntijapyynnön mukaisesti keskitymme lausunnossamme asevelvollisuuden ja vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittämiseen, maanpuolustustahtoon sekä paikallispuolustuksen kehittämiseen (jatkossa vain operatiiviset ja paikallisjoukot).

Selonteossa todetaan Suomen puolustuksen perustana tulevaisuudessakin olevan asevelvollisuuden, koulutetun reservin, koko maan puolustamisen ja korkean maanpuolustustahdon.

Paikallispuolustuksen kehittäminen ja reserviläisten osaamisen ja paikallistuntemuksen hyödyntäminen ovat tärkeitä tavoitteita. Tärkeää on myös kyky vastata laaja-alaiseen vaikuttamiseen kokonaisturvallisuuden mallin ja tiivistyvän viranomaisyhteistyön avulla.

Kaikkiaan selonteko on selkeä dokumentti. Kannatettavien tavoitteiden lisäksi olisimme kuitenkin toivoneet selontekoon enemmän konkreettisia toimenpide-esityksiä tavoitteiden saavuttamiseksi.

Yksityiskohtaisia kommentteja

Asevelvollisuus ja vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittäminen
Asevelvollisuuden jatkuva kehittäminen on välttämätöntä. Kehittämisessä on huomioitava varusmiesajan lisäksi myös reserviaika.

Asevelvollisuuden vahvistamiseksi ja kehittämiseksi odotetaan konkreettisia esityksiä työtään parhaillaan tekevältä parlamentaariselta komitealta. RUL kannattaa naisten vapaaehtoisten asepalveluksen suorittavien määrä kasvattamista. Samoin mielestämme on tärkeää, että siviilipalvelusta kehitetään kokonaisturvallisuuden näkökulma huomioiden.

Varusmiespalveluksen ja naisten vapaaehtoisen asepalveluksen taloudellisia etuisuuksia on pystyttävä parantamaan merkittävästi selontekokaudella.

Reservin koulutus, osaaminen ja toimintakyky perustuu Puolustusvoimien kertaus- ja vapaaehtoisiin harjoituksiin, Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) koulutus- ja harjoitustoimintaan sekä reserviläisten omaehtoiseen toimintaan. Viimeksi mainitulla tekijällä on

keskeinen rooli mm. reserviläisten fyysisen toimintakyvyn ja ampumataidon ylläpitämisessä. Käytännössä tämä tapahtuu reserviläisten omana ja reserviläisjärjestöjen järjestämänä toimintana.

Riittävä kertausharjoitusten määrä on ehdoton edellytys reservin osaamisen ylläpitämiseen. Kertausharjoitusten määrä on pystyttävä nostamaan nykyisestä noin 18.000 reserviläisestä / vuosi vähintään 25.000 reserviläisen tasolle vuosittain. Reserviläisten osaamisen ja vastuiden lisäämisellä kertausharjoitusten suunnittelussa ja toteuttamisessa voidaan pienentää harjoitusmäärän lisääntymisestä aiheutuvaa palkattujen sotilaiden työmäärän kasvua.

Reservin osaamisen kannatettavaa hyödyntämistä on sekin, että sitoutuneilla ja osaamisensa todentaneilla reserviläisillä ja evp-sotilailla on mahdollisuus suorittaa ja ylläpitää Puolustusvoimien ajolupia, kouluttaja- ja muita oikeuksia ja lisenssejä sekä osallistua myös muihin, reserviläisuraa tukeviin, palkatun henkilöstön kursseihin ja koulutustapahtumiin. Tämä helpottaisi osaltaan myös palkatun henkilökunnan työtaakkaa.

Reserviläisten osaamisen nykyistä parempi hyödyntäminen ei onnistu ilman, että reserviläisten osaaminen tunnistetaan ja, että reserviläisen ja Puolustusvoimien välinen vuorovaikutus saadaan tiiviimmäksi. Toivomme, että Puolustusvoimat saa nopealla aikataululla valmiiksi sähköisen vuorovaikutuskanavan, jonka avulla reserviläiset pystyvät ilmoittamaan omassa osaamisessa ja toimintakyvyssä tapahtuneet muutokset nopeasti ja vaivattomasti. Lisäksi edellytämme, että Puolustusvoimilla on oikeasti halu ja kyky huomioida edellä mainitut muutokset mm. sijoittaessaan reserviläisiä sodan ajan tehtäviin.

Reserviläisille on varmistettava mahdollisuus mielekkäisiin urapolkuihin paikallisjoukkojen lisäksi myös operatiivisissa joukoissa ja erityistehtävissä.

Varusmieskoulutuksessa hyödynnettävät verkko-, virtuaali- ja simulointijärjestelmät on hyödynnettävä mahdollisimman laajasti myös reserviläisten koulutuksessa.

Reservin osaamisen konkreettisessa hyödyntämisessä pitää myös käytännössä hyödyntää Pääesikunnan ja keskeisten järjestöjen yhdessä tekemää Reservin koulutuksen kehittämissuunnitelmaa (RESKESU).

Maanpuolustustahto
Selonteossa korostetaan maanpuolustustahdon merkitystä yhteiskunnan kriisinsietokyvyn ylläpitämisessä. Maanpuolustustahdon ylläpidosta vastaavat osaltaan vapaaehtoista maanpuolustustyötä tekevät järjestöt. Merkittävä osa järjestöjen toiminnasta suuntautuu oman jäsenistön ulkopuolelle. RUL:n osalta näitä toimintoja ovat mm. laajamittainen veteraanien tukitoiminta, lukiolaisille suunnattu Turpotietäjä-kilpailu sekä varusmiehiin ja nuoriin reserviläisiin kohdistuva mentorointitoiminta.

Nuoriin kohdistuvan kokonaisturvallisuuden tietoisuuden ja koulutuksen lisääminen on erittäin tärkeää.

Järjestöjen tekemä työ yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden vahvistamiseksi on huomioitava myös varmistamalla vapaaehtoisen maanpuolustuksen taloudelliset resurssit.

Suomen Reserviupseeriliitto -
Finlands Reservofficersförbund

Lausunto
23.9.2021

Paikallispuolustuksen kehittäminen
Paikallispuolustuksen kehittäminen, johon liittyy myös Puolustusvoimien joukkojen toiminnallisen jaon uudistaminen, on kannatettavaa.

Mikäli alueellisista taisteluosastoista selonteon mukaisesti muodostetaan kevyitä jalkaväki- ja jääkärijoukkoja, on varmistettava taisteluosastojen muiden kuin jalkaväkiosien (mm. epäsuoran tulen, ilmatorjunnan ja muiden aselajiosien) sijoittuminen ja tehtävät uudessa Puolustusvoimien joukkojen kokonaisuudessa.

Paikallisjoukkojen koulutuksessa ja toimintakyvyn ylläpidossa on mahdollista hyödyntää vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta sekä reserviläisten hyvää motivaatiota ja laajaa osaamista.

Erittäin tärkeää on myös reserviläisten paikallistuntemuksen sekä viranomaisyhteistyön hyödyntäminen.

Paikallisjoukoille suunnitellut tehtävät ovat näille joukoille luontevia. On selvää, että merkittävä osa MPK:n Sotilaallisia valmiuksia palvelevasta SOTVA-koulutuksesta suunnataan paikallisjoukkoihin sijoitettujen reserviläisten koulutukseen. On kuitenkin varmistettava, että SOTVA-koulutukseen on mahdollisuus kaikilla sijoituskelpoisilla reserviläisillä aselajista ja mahdollisesti puuttuvasta sodan ajan tehtävästä riippumatta. On myös muistettava, että reserviläisiä on sijoitettu suuret määrät myös meri- ja ilmavoimien sodan ajan tehtäviin sekä maavoimien operatiivisiin joukkoihin. Myös näihin tehtäviin sijoitetuille avainreserviläisille on luotava selkeät urapolut ja mahdollisuus kehittää osaamistaan vapaaehtoisesti MPK:n SOTVA-kursseilla.

Muita huomiota ja kommentteja selontekoon liittyen
Selonteossa korostetaan kokonaisturvallisuuden näkökulmaa yhteiskunnan varautuessa laaja-alaiseen vaikuttamiseen. Kokonaisturvallisuuden näkökulma on tärkeä. Ongelma on, että Suomesta puuttuu taho, joka vastaa kokonaisturvallisuudesta ja jolla on myös tehtävään vaadittavat taloudelliset resurssit.

Kansalaisten osaamisen ja sitoutumisen varmistamiseksi kokonaisturvallisuuden eri tehtävissä Suomeen tarvittaisiin asevelvollisuusrekisterin lisäksi yleinen osaamis- ja varaamisrekisteri.

Selonteossa on tuotu esille vahvasti myös kyberturvallisuus. Reserviläisten osaamista voidaan hyödyntää myös monissa kyberturvallisuuteen liittyvissä tehtävissä.

Kansainvälisen yhteistyön osalta on muistettava, että myös reserviläisjärjestöillä on tiiviitä ja vakiintuneita yhteistyösuhteita selonteossa mainittujen maiden kanssa. Tätä kanssakäymistä ja kansainvälistä koulutusta ei vielä tällä hetkellä Suomessa tunneta ja tunnisteta riittävän hyvin.

Puolustushallinnon taloudellisten resurssien varmistaminen on ensiarvoisen tärkeää. Tähän liittyen esitetyt henkilöstön lisäyssuunnitelmat on pystyttävä toteuttamaan. Reserviläisten aktiivisuuden ja osaamisen hyödyntämisellä erityisesti kertaus- ja vapaaehtoisissa

harjoituksissa voidaan pieneltä osin helpottaa palkatun henkilökunnan työpaineita. Tämä vaatii mm. eritasoisen ohjeistuksen järkevöittämistä.

Selonteon lainsäädäntö kohdassa ei mainittu lakia vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta eikä ampuma-aselakia. Näiden lakien sekä niihin liittyvien asetusten pikainen tarkistaminen on ehdottoman tärkeää vapaaehtoisessa maanpuolustuskoulutuksessa olevien toimimattomuuksien takia. Samalla on selvitettävä tarve tarkistaa Puolustusvoimien ja MPK:n lakeihin ja asetuksiin perustuvaa ohjeistusta.

Suomen Reserviupseeriliiton puolesta

Aaro Mäkelä
Puheenjohtaja
Suomen Reserviupseeriliitto
aaro.makela@rul.fi
Puh. 050 540 5416

Janne Kosonen
Toiminnanjohtaja
Suomen Reserviupseeriliitto
janne.kosonen@rul.fi
Puh. 050 5810 819